

De overmaat aan menselijke liefde voor het kind wordt gretig misbruikt

Posted on 31 januari 2024 by Paul Frentrop

Naast alle regen-, wind- en temperatuurrecords die volgens de weerberichtpresentatoren het afgelopen jaar gebroken zouden zijn, hebben we volgens de wetenschappers van het CBS vorig jaar nog een record behaald dat wel onbetwist het gevolg is van menselijk handelen: Nooit zijn er in Nederland in één jaar zo weinig kinderen geboren als in 2023.

Dat feit werd in de pers vrij achteloos afgedaan, maar tekent een ingrijpende verandering in de samenleving. 'Wie geen lieve kinders heeft, weet voorwaar niet dat hij leeft', dichtte Jacob Cats, al is van zijn hand ook het kortste Nederlandstalige gedicht: 'Kinderen hinderen.'

De natuur is spilziek

Beide stellingen mogen waar zijn, maar zodra een mens eenmaal kinderen heeft, kan hij slechts gelukkig blijven als hij eerder sterft dan zij. De mens houdt immers het meest van alles van zijn kinderen. De aanblik van een relatief hoog voorhoofd,

een rond gezichtje, grote ogen en een kort neusje maakt dopamine vrij, een stofje dat ons zorgzaam maakt. Dit mechanisme is door biologen met de evolutieleer in de hand bij zoogdieren goed te verklaren.

Leven brengt echter droefenis. Want de natuur is spilziek. Levende wezens maken te veel nakomelingen, dat wil zeggen: meer dan nodig is om de soort in stand te houden. Ook dat kan de evolutieleer verklaren. Precies genoeg nakomelingen maken is niet te doen, omdat omstandigheden steeds veranderen. Te weinig nakomelingen maken, betekent dat de soort uitsterft. Dus iedere soort die overleeft, produceert teveel nakomelingen en breidt zich uit, totdat een wal het schip keert. Onvermijdelijk komt het moment dat er te weinig voedsel of ruimte is voor iedereen. Dan volgt oversterfte. De overlevenden gaan weer te veel nakomelingen maken en zo draait de cirkel van te veel leven en veel dood eeuwig door.

De ene soort lijdt daar meer onder dan de andere. Planten, vissen, spinnen en insecten produceren soms wel vele duizenden nakomelingen om er een paar voor de soort over te houden en zien niet om. Zoogdieren doen het wat rustiger aan. Kleintjes, zoals knaagdieren, hebben nog wel veel jongen, maar hoe groter het beest, des te kleiner de kroost.

Bij chimpansees overleeft 20 procent van de jongen het eerste jaar niet. Dat is droevig voor één op de vijf moeders, maar voor de hele groep valt zo'n verlies nog wel te dragen. Bij het ongeveer even zware maar (te?) sterk gespecialiseerde jachtluipaard bereikt slechts 5 procent van de jongen de volwassenheid. Dat is wel heel weinig. Wat betekent het voor de moederliefde als van twintig kinderen er steeds maar één in leven blijft? Als jachtluipaarden konden schrijven, hoe droevig zou hun literatuur wel niet zijn? Hun wereld is een hele harde.

Nog geen 30 jaar oud

Voor de mens daarentegen wordt de wereld steeds zachter. In het stenen tijdperk groeide het aantal mensen op aarde naar schatting met 0,0001 procent per jaar. Daartoe moest de vrouw gemiddeld 2,1 kinderen in leven zien te houden tot die zichzelf weer voort konden planten.

Toen werden vrouwen gemiddeld nog geen dertig jaar oud. Aannemende dat een vrouw in het stenen tijdperk op haar 16de haar eerste kind kreeg en vervolgens

iedere 2,5 jaar weer een, kon ze ruim vijf kinderen baren. Als ze dat inderdaad deed, dan moeten we concluderen dat drie van de vijf kinderen in de oertijd stierven voordat ze de geslachtsrijpe leeftijd bereikten. Hoe dat gebeurde weten we niet.

Nu nog slechts 1,49 kinderen

Volgens de socioloog Marvin Harris was infanticide – de baby dood maken of verwaarlozen – in de hele menselijke geschiedenis waarschijnlijk de meest gebruikte manier om overbevolking tegen te gaan. Inderdaad zien we het thema van de achtergelaten kinderen in tal van mythen en verhalen. Van Mozes in zijn mandje in de Nijl, tot de door een wolvin gezoogde tweeling die Rome stichtte en Hans en Grietje aan toe.

Anno 2023 heeft de Nederlandse vrouw gemiddeld geen 5 maar 1,49 kinderen. Mede omdat ze de kinderwens steeds later in vervulling laat gaan. De gemiddelde leeftijd waarop Nederlandse vrouwen hun eerste kind krijgen is 30,3 jaar. Ook daar naakt een record. Jaar in jaar uit steeg die leeftijd. Vorig jaar voor het eerst niet meer. We lijken aan asymptoot te naderen en de weg daar naartoe is opvallend snel afgelegd. In 1972 was de gemiddelde leeftijd waarop een vrouw haar eerste kind kreeg nog 24,5 jaar.

Die veertien jaar uitstel sinds de oertijd (waarvan zes sinds 1972) maken dat er voor het eerst in de menselijke geschiedenis eigenlijk geen overtollige kinderen meer zijn. Dat nieuwe feit verandert de mens. Bestond er in vroeger eeuwen altijd huiver om teveel emotie op een pasgeborene te richten, omdat de kans zo groot was dat het kind zou sterven, nu is die breidel weggenomen. Dopamine en genetisch gefundeerde gevoelens van liefde voor het kind kunnen vrij baan krijgen. We zien een paradox zich voordoen: de totale omvang van de liefde voor kinderen in de maatschappij is toegenomen bij een relatieve daling van het kindertal. Er is meer liefde per kind beschikbaar.

Dat is te beschouwen als één van de vele zegeningen van de vooruitgang, dat proces dat we in onze dagelijkse besognes zo vaak over het hoofd zien. Toenemende kinderliefde is een kwalitatieve verbetering van het leven, die de veelal op cijfers geconcentreerde onderzoekers ontgaat.

Maar anderen niet.

‘Kinderpardon’

In de politieke arena wordt het surplus aan menselijke liefde voor het kind gretig misbruikt. De voorstanders van veel immigratie, bijvoorbeeld, doen dat al jaren. Hoewel immigranten uit de aard der zaak meestal volwassen mannen zijn, worden schattige kindertjes ingezet om hun zaak te bepleiten.

Herinneren wij ons nog de vriendelijke Mauro Manuel? Hij werd geboren in het olierijke Angola en in 2002 door zijn moeder alleen op een vliegtuig naar Europa gezet. Aanvankelijk ving zijn halfzus hem hier op, maar na een half jaar meldde Mauro zich op tienjarige leeftijd als alleenstaande minderjarige asielzoeker. Hij voldeed natuurlijk niet aan de regels. Maar in 2011 trad Mauro op in verschillende televisieprogramma’s en in oktober 2011 werd na een Kamerdebat over zijn individuele geval besloten dat hij mocht blijven. In de volgende formatie kwamen de PvdA en de VVD een ‘kinderpardon’ overeen. Alle familieleden van een kind dat in zijn eentje vooruit was gestuurd werden voortaan beloond met een verblijfsvergunning.

Een nog veel groter effect dan de moeder van Mauro bereikte in 2015 de destijds 45-jarige Syriër Abdullah Kurdi toen hij besloot met een gammel bootje vanuit Turkije de zee op te gaan en zijn vrouw en twee kinderen mee te nemen. Zijn gezin overleefde dat niet. De man is bij mijn weten nooit aangeklaagd voor dood door schuld, maar de foto van het lijkje van zijn 3-jarige zoontje Alan, aangespoeld op een strand, schokte velen, onder wie de Duitse kanselier Angela Merkel. Die overtrad daarop ongestraft Europese verdragen en liet miljoenen immigranten binnen. Ja, de liefde voor kinderen is een sterke kracht.

Kinderen worden apart geteld

Sinds 7 oktober vorig jaar wordt deze liefde ook ingezet in het publieke debat over Gaza. De voorlichters van Hamas melden de wereldpers dagelijks niet alleen het aantal overledenen in Gaza, maar daarbij ook specifiek het aantal overleden kinderen. Om het leed daar te begrijpen is die tweedeling van slachtoffers naar leeftijd niet noodzakelijk. Of de slachtoffers mannen of vrouwen zijn wordt ook niet vermeld. Dat kinderen wel apart worden geteld, kan niet anders bedoeld zijn dan om emoties op te roepen. En dat werkt.

De vooruitgang heeft de morele opmaak van de westerse mens dusdanig veranderd dat het overlijden van een kind hem nu veel meer raakt dan het overlijden van een volwassene. Op zich is dat geen slechte zaak. Zolang we maar weten wat we doen.

Paul Frentrop *was achtereenvolgens journalist, bankier, ondernemer, pensioenbeheerder, hoogleraar en politicus – tot juni 2023 als zelfstandig lid van de Eerste Kamer.*

Wynia's Week *verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*